

FORTE VANNKRAFT AS
Postboks 1424 Vika
0115 OSLO

Vår dato: 23.04.2024

Vår ref.: 202313758-7 Oppgis ved henvendelse

Deres ref.:

Saksbehandler:

Silvia Gundersen Kristiansen

Fardalen kraftverk, Årdal kommune, Vestland - Godkjenning av detaljplan for miljø og landskap

Vi viser til deres søknad om godkjenning av detaljplan for miljø og landskap for Fardalen kraftverk.

Vedtak

NVE godkjenner fremlagte detaljplan for miljø og landskap av 25.01.2024 for bygging av Fardalen kraftverk i Årdal kommune.

Godkjenningen av detaljplan for miljø og landskap gis på følgende vilkår:

- Dere skal orientere oss om dato for oppstart av anleggsarbeidet senest 7 dager før planlagt start. Vi skal også orienteres ved viktige eller kritiske faser i anleggsarbeidet
- Dere skal støpe en hekkehylle for fossefall i kraftverksavløpet
- I de områdene der turstier påvirkes midlertidig, skal stiene omlegges og merkes under anleggsfasen. De stiene som påvirkes permanent skal omlegges og merkes permanent.
- Det utarbeides en sluttrapport innen miljø og landskap som sendes NVE innen ett år etter idriftsettelse. Rapporten skal dokumentere at anlegget er bygget i samsvar med konsesjon, godkjent detaljplan og forutsetninger/endringer som er godkjent i løpet av byggeprosessen. [Link til mal.](#)
- Senest 1 måned etter idriftsettelse av kraftverket skal dere sende inn melding om dette til oss på skjema som ligger på vår hjemmeside (<https://www.nve.no/om-nve/skjema-og-rapporteringsordninger/>).

Detaljplan for miljø og landskap må være i samsvar med vilkår og forutsetninger som fremgår av kongelig resolusjon av 21.06.2019 (NVE ref: 200905411-88). NVE kan kreve ytterligere detaljering for alle deler av tiltaket. Slike planer skal godkjennes av oss før arbeidet settes i gang.

Godkjenningen har hjemmel i konsesjonen datert 21.06.2019 post nr 6 og 10.

Tilsyn

NVE vil følge opp anlegget med inspeksjon.

Anlegget er både for planlegging, bygging og senere drift underlagt bestemmelser om internkontroll etter forskrift om internkontroll etter vassdragslovgivningen (FOR 2011-10-28 nr. 1058 IK-vassdrag). Ved tilsyn på anlegget vil NVE kontrollere at internkontroll etter denne forskrift er etablert.

Vår behandling av søknaden

Detaljplan

Tillatelse til å bygge Fardalen kraftverk ble gitt Fardalselvi kraft AS i kgl.res av 21.06.2019. Fardalen kraftverk får tilsiget fra Fardalselva som renner gjennom Fardalen som har utløp i Årdalsvatnet i Øvre Årdal. Kraftverket vil nytte et fall på 438 meter i Fardalelva. Dam er plassert med HRV på kote +484,0 og kraftstasjon med ok gulv i maskinsal på kote +47,0. Kraftverket er planlagt med en installert effekt på ca 23,4 MW, slukeevne 6,1 m³/s og estimert årsproduksjon på 49,6 GWh. Det er pålagt slipp av minstevannføring fra inntaket på 300 l/s om sommeren (01.05 -30.09) og 100 l/s resten av året (01.10 – 30.04). Det skal installeres en omløpsventil med kapasitet på minimum 30% av maksimal slukeevne. Fra inntaket ved Haugen blir vannet ledet i en 36 meter lang rørgate til en tilløpstunnel med lengde på ca 2500 meter. Fra enden av tilløpstunnelen vil det bli boret et 620 meter langt borhol i 45 grader helning ned til kraftstasjonen som ligger i fjell. Tilkomst til kraftstasjonen vil gå i en 400 meter lang tilkomsttunnel. Bunnen av utløpskanalen er planlagt på kote +41,0. Derfra vil det sprenges ca 450 meter utløpstunnel til utløp i elva på kote +38,0. Mellom utløpstunnelen og tilkomsttunnelen vil det lages et tverrslag for tilkomst til utløpstunnelen i både bygge- og driftsfase. Tiltakshaver har anleggskonsesjon for de elektriske anleggene i kraftverket og for å knytte kraftverket til nettet ved Hydros anlegg i Øvre Årdal. Detaljplanen for miljø og landskap beskriver hvordan det er planlagt å bygge det konsesjonsgitte anlegget.

Detaljplanen ble sendt på høring til Årdal kommune, Statsforvalteren i Vestland og Vestland fylkeskommune i en oversending datert 16.02.2024. Årdal kommune fikk innvilget utsatt høringsfrist til 22.03.2024.

Høringsuttalelser

Vi har mottatt innspill fra Statsforvalteren i Vestland, Vestland fylkeskommune og Årdal kommune. Høringsuttalelsene har vært forelagt tiltakshaver for kommentar. Konsesjonær har utarbeidet et felles dokument som besvarer de høringsuttalelsene som er kommet inn, i e-post datert 18.04.2024.

Statsforvalteren i Vestland skriver følgende i sin høringsuttalelse datert 12.03.2024
«Statsforvaltaren legg til grunn at nye inngrep i naturmiljø og dyrka mark blir avgrensa så langt som råd, at alle tiltak blir godt tilpassa terreng/landskap, og at området blir stelt til att i tråd med moderne praksis. Vi tilrår at eit avbøtande tiltak for fossefall blir teke inn i detaljplanen.

Vi legg til grunn at inngrep i naturmiljø og landbruksareal blir avgrensa til det som er nødvendig, at alle tiltak blir godt tilpassa terreng og landskap, og at området blir stelt til etter moderne prinsipp.

Det bør støypast ei hekkeshylle for fossefall i kraftverksavløpet, då dette har gitt godt resultat ved andre vasskraftutbyggingar dei seinare åra. Eit slikt enkelt og praktisk tiltak i byggjefasen, vil redusere behovet for å påleggje kraftverkseigar å gjennomføre avbøtande tiltak i driftsfasen.

Vi konstaterer at tiltakshavar vil søkje Statsforvaltaren om mellombels utsleppsløyve for tunneldrifta. Vi legg vil til grunn at stein- og jordmassar blir handtert i tråd med regelverket slik det går fram av Miljødirektoratets rettleiar M- 1243. Eventuelt betongavfall må handterast i tråd med kap. 14 A i avfallsforskrifta. Vi viser elles til forureiningslova § 7 om å unngå forureining.

Vi legg til grunn at tekniske installasjonar blir plasserte slik at dei er mest mogleg verna mot skred og flaum, for å unngå skade på både personar og materielle verdiar».

Konsesjonær sin kommentar til Statsforvalteren

«Statsforvaltaren i Vestland

- 1. «Vi legg til grunn at inngrep i naturmiljø og landbruksareal blir avgrensa til det som er nødvendig, at alle tiltak blir godt tilpassa terreng og landskap, og at området blir stelt til etter moderne prinsipp.*
- 2. Det bør støypast ei hekkeshylle for fossefall i kraftverksavløpet, då dette har gitt godt resultat ved andre vasskraftutbyggingar dei seinare åra. Eit slikt enkelt og praktisk tiltak i byggjefasen, vil redusere behovet for å påleggje kraftverkseigar å gjennomføre avbøtande tiltak i driftsfasen.*
- 3. Vi konstaterer at tiltakshavar vil søkje Statsforvaltaren om mellombels utsleppsløyve for tunneldrifta. Vi legg vil til grunn at stein- og jordmassar blir handtert i tråd med regelverket slik det går fram av Miljødirektoratets rettleiar M- 1243. Eventuelt betongavfall må handterast i tråd med kap. 14 A i avfallsforskrifta. Vi viser elles til forureiningslova § 7 om å unngå forureining.*
- 4. Vi legg til grunn at tekniske installasjonar blir plasserte slik at dei er mest mogleg verna mot skred og flaum, for å unngå skade på både personar og materielle verdiar.»*

FK sine kommentarar:

- 1. Ja, dette er alt lagt inn i planen.*
- 2. Dette kan vi tilpasse, og kan ta kontakt med dei som har hatt gode erfaringar med eit slikt tiltak for å sjå om dette kan kopierast til dette prosjektet.*
- 3. Ja, dette blir lagt til grunn for stein og jordmassar. Vi vil også ettersende søknad for avklaring av § 7 i forureiningslova til Statsforvaltar og følge opp desse vilkåra i tråd med lova.*
- 4. Ja, vi vil ta omsyn til plasseringa i forhold til flaum og skredfare».*

Vestland fylkeskommune skriver følgende i sin høringsuttalelse datert 15.03.2024
*«Oppsummert administrativt innspel frå Vestland fylkeskommune
Deponering på gardane Haug og Åbøle, som er ikkje arkeologisk registrert, vil føre til store endringar i kulturlandskapet. Ein SEFRAK-registrert bygning i tiltaksområdet er meldepliktig etter kulturminnelova og vi har ikkje motteke ei vurdering av denne. Fylkeskommunen rår til at deponiområde vert lagt utanfor den SEFRAK-registrerte driftsbygningen på Åbøle og vidare utformast slik at det tek omsyn til det heilskaplege kulturmiljøet, med kulturminne som ruinar, steingardar og rydningsrøyser, så langt det er mogeleg. Vidare må planen ta omsyn til Uraveiti. Vi gjer merksam på meldeplikta etter kulturminnelova § 8, 2. ledd.*

Fardalssvingane er kartlagt som svært viktig friluftslivsområde og vert mykje brukt som nærturområde. Det må takast omsyn til dei viktige friluftsverdiane i området, ved å ev. tilbakeføre natur til opphavelig tilstand, og legge om stiar og liknande.

Vi har ingen avgjerande merknadar om vassmiljø i detaljplanen.

Blir det slitasje/skade på fylkesvegen, som følgje av anleggsarbeidet, skal utbyggjar sjå til at dette blir utbetra. Ved tunnelmunning må eventuelle sikthinder fjernast, i begge retninga».

Konsesjonær sine kommentarer til fylkeskommunen

FK sine kommentarar:

1. Vi har også teke kontakt med Fylkeskommunen for oppklaring for registreringa som var gjort tidlegare. I forhold til SEFRAK-registrert bygning: Bygningane på Åbøle er delvis nedfalle (bilde under) og grunneigar ynskjer at bygningane blir rivne. Dersom grunneigar ikkje får løyve til å rive bygningane kan deponiområdet leggjast utanom bygningane. Ein vil, så langt det er mogleg ta omsyn til ruinar, steingardar og rydningsrøyser i området.

Tiltaket vil ikkje komme i konflikt med Uraveiti. Det er planlagt å legge høgspentkabel for tilkobling til nett ned langs betongvegg som støttar opp muren under veggen. Ein unngår derfor å grave over første del av Uraveiti.

2. Ja, dette vil vi ta omsyn til i planlegginga, utbygginga og slutføringa av prosjektet.

3. Ok.

4. Ja, dette har vi teke høgde for i prosjektet».

Årdal kommune har behandlet høringen i teknisk utvalg, formannskapet og kommunestyret. Høringsuttalelsen inkluderer saksfremlegg med vedtak om uttale.

Kommunen skriver følgende i sin høringsuttalelse datert 22.03.2024:

«Årdal kommune sluttar seg til detaljplanen for miljø og landskap for Fardalen kraftverk med følgjande tillegg:

1. Så mykje som mogleg av massene må takast ut nord i prosjektområdet for å skåne vegen for auka trafikk og slitasje.
2. Detaljplanen må innehalde ei meir konkret utgreiing for korleis massetransporten opp Fardalsvegen kan gjennomførast for å unngå utfordrande trafikkforhold.
3. Det må gjerast ei kartlegging av reell skredfare nord i prosjektområdet der det skal etablerast dam og inntakstunnel.
4. Ein bør vurdere tiltak i høve trafikksikkerheit, samt bruk av massar til å utbetre eksisterande veg.
5. Vegen skal minium tilbakeførast til den standarden den har i dag etter endt anleggsperiode.
6. Fjellvegen Årdal-Luster SA bør få saka til uttale.»

Konsesjonær sin kommentar til kommunen

- «1. Det vil vi planlegge for. Minst mogleg trafikk er også i prosjektet si interesse her.
2. I samråd med vegeigar vil det bli vurdert om det skal etablerast fleire møtelommer langs vegen for å unngå utfordrande trafikkforhold.
 3. Under arbeidet med plan for miljø- og landskap har vi referert til «Faresoneutredning skred i bratt terreng – Årdal kommune». Rapporten tek føre seg skredfaren opp til og med Haug. Område for inntak og dam ligg i området omtala som «Nord» i rapporten. For skredtypane steinsprang, steinskred og snøskred vurderer vi at årleg sannsyn for skred som er oppgitt i rapporten også er gjeldande for dam og inntaksområdet. Skredtypen jordskred: Som omtalt i rapporten vil det kunne skje mindre utglidingar mot elveløpet ved stor vassføring. Ein mindre utgliding vil ikkje ha kapasitet til å kunne råke inntak og dam. I rapporten er skråninga søraust for inntaket vurdert til å årleg sannsyn for jordskred på 1/5000. I samband med bygging av inntaket vil skråninga mot inntaket bli sikra. Vi vurderer derfor at årleg sannsyn for jordskred som er oppgitt i rapporten også er gjeldande for dam og inntaksområdet. Skredtypen flaumskred: Som omtalt i rapporten kan ikkje flaumskred langs Botnaelva utelukkast. Frå fylkesvegen og 200 meter oppover ligg elveløpet helling om lag 1:4 (14 grader). Vidare oppover austover renn elva i hovudsak på fjell og det er dermed liten fare for at elva vil erodere i lausmassar langs elvekanten. Dammen og inntaket ligg 30 meter nedstraums utløpet til Botnaelva i Fardalselvi. Vi vurderer derfor at årleg sannsyn for flaumskred til å vera noko større enn det som er oppgitt i rapporten, men mindre enn 1/1000. Skredtypen sørpeskred: Som omtalt i rapporten kan det førekomme sørpeskred i nedslagsfeltet til Botnaelva. Frå fylkesvegen og 200 meter oppover ligg elveløpet med helling om lag 1:4 (14 grader). Terrengoverflata langs elveløpet har relativt stor ruheit, noko som vil dempe energien til eventuelle skred. Vi vurderer derfor at årleg sannsyn for sørpeskred til å vera noko større enn det som er oppgitt i rapporten, men mindre enn 1/1000.

4. Det vil bli vurdert å etablere møtelommer i samråd med vegeigar (Fylkeskommunen). Fardalen kraft stiller seg open til stille massar til å utbetre vegen til disposisjon, men vegeigar må stå som tiltakshavar for oppgradering av vegen ettersom FK ikkje har løyve eller mynde til å utføre oppgraderingar her.

5. Dette vil vi legge opp til.

6. Fjellvegen har vore informert i fleire omgangar og dei vil også få denne planen oversendt».

NVEs vurderinger

Statsforvalteren ønsker at det skal støpes en hekkehylle for fossefall i kraftverksavløpet da dette tiltaket ved andre vannkraftutbygginger de senere årene har gitt gode resultater. NVE vurderer at dette er et enkelt og praktisk tiltak som senere kan redusere behovet for å pålegge andre avbøtende tiltak vedrørende dette i driftsfasen. Konesjonær har kommentert at de vil rette seg etter dette og kommer til å kontakte tiltakshavere som har god erfaring med et slikt tiltak for å kunne kopiere det til dette prosjektet. NVE setter derfor vilkår om at det skal støpes en hekkehylle for fossefall i kraftverksavløpet. Vi viser ellers til uttalelsen Statsforvalteren har vedrørende tillatelser som det må søkes om før anleggsarbeidene kan starte.

Vestland fylkeskommune ønsker at deponiområdet blir lagt utenfor den SEFRAK-registrerte driftsbygningen på Åbøle og videre utformes slik at den hensyntar kulturmiljøet med kulturminner som ruiner, steingårder og rydningsrøyser så langt det er mulig. Uraveiti må også hensyntas og viser til fylkeskommunens påminnelse om meldeplikta etter kulturminnelova § 8, 2. ledd. Konesjonær har svart ut fylkeskommunens høringsuttalelse og vi forventer at dette følges opp i praksis. Grunneier ønsker at bygningene rives. Dersom grunneier ikke får tillatelse til riving, kan deponiområder legges utenom bygningene. Tiltaket vil ikke komme i konflikt med Uraveiti.

Fardalssvingene er et viktig friluftsområde. NVE setter vilkår om at stier må omlegges der de påvirkes. Dersom de påvirkes midlertidig under anleggsarbeidene, må stiene midlertidig omlegges. I de tilfellene hvor de påvirkes permanent, må de omlegges permanent for at friluftslivet ikke forringes i nærturområdet. Konesjonær har opplyst at de vil ta hensyn til friluftsverdiene i området ved istandsetting av terrenget.

Konesjonær planlegger for at så mye masser som mulig tas ut nord i prosjektet for å skåne veien for økt trafikk og slitasje. Det skal videre, i samråd med veieier, vurderes om det skal etableres flere møtelommer langs veien for å unngå utfordrende trafikkforhold. Vi viser ellers til høringsuttalelser vedrørende slitasje på fylkesveien. NVE forventer at veien tilbakeføres til den standarden den har i dag etter endt anleggsperiode. Dette er i tråd med konesjonær sine kommentarer til høringsuttalelsene. Konesjonær opplyser at Fjellvegen Årdal-Luster SA har blitt informert i flere omganger, samt at de vil få planen tilsendt.

NVE vurderer at det ikke har kommet inn særskilte uttalelser som påvirker godkjenningen av detaljplanen. Konesjonær har svart ut høringsuttalelsene og vi legger til grunn at dette følges opp i praksis. Vi vil ellers minne om god landskapstilpasning og minimering av de anleggstekniske inngrepene. Vi forventer at arealbruken blir så avgrensa som mulig og at alle tiltak blir godt tilpasset terreng og landskap. NVE vil med tilsyn følge opp byggingen av kraftverket gjennom anleggsperioden og ved tilbakeføring av arealene.

Vurdering av flom og skredfare

Konesjonær har gjort en vurdering av flom og skredfare i detaljplanen under punkt 1.3. Vi viser ellers til konesjonær sine vurderinger i kommentarer til høringsuttalelsene vedrørende dette. Tiltakshaver har opplyst at de vil ta hensyn til plasseringen av installasjoner i forhold til flom- og skredfare. Vi minner ellers om konesjonærens selvstendige ansvar for å identifisere eventuell naturfare og gjøre nødvendige tiltak for å redusere dette.

Vurderinger etter naturmangfoldloven

Alle myndighetsinstanser som forvalter natur, eller som fatter beslutninger som har virkninger for naturen, plikter etter naturmangfoldloven § 7 å vurdere planlagte tiltak opp mot naturmangfoldlovens relevante bestemmelser.

Saken har nylig vært opplyst gjennom konesjonsbehandling og i denne prosessen har naturmangfoldloven kapittel II blitt vurdert. Vurderingene etter naturmangfoldloven som ligger til grunn for konesjonen er tilstrekkelig konkrete, oppdaterte og dekkende for godkjenningen av detaljplanen. NVE har likevel gjort søk i databasene Artskart og Naturbase den 22.02.2024. Søkene viser ingen nye registreringer i influensområdet til Fardalen kraftverk. I influensområdet til kraftverket finnes bekkeløft og bergvegg, flatsaltlav ved Haug og Åbøle og villrein da området rundt tiltaksområdet er Vest-Jotunheimen leveområde for villrein. I konesjonsprosessen ble det vurdert at villreinstammen ikke trekker ned i tiltaksområdet og at de derfor ikke vil bli påvirket av tiltaket. Influensområdet er et viktig friluftsområde og det finnes Sefrak-bygninger ved Åbøle. Sefrak-bygningene er omtalt i detaljplanen. Vi viser til NVEs vurdering, Fylkeskommunens høringsuttalelse og konesjonær sine kommentarer til høringsuttalelsene vedrørende dette.

Vurdering av arrangement for minstevannføring, krav om skilting og merking

Metoden dere har beskrevet for slipp- og dokumentasjon av minstevassføring oppfyller kravene i post 10 i konesjonen. Dette er avhengig av at dere installerer og drifter utstyret riktig.

Vi setter krav til anleggets funksjon og godkjenner prinsippene for målemetode og slippløsning, men ikke valg av utstyr eller leverandør. Derfor må dere kunne dokumentere skriftlig for oss, at dere har kalibrert og kontrollmålt utstyret. For slipp av minstevannføring som måles direkte ved vanngjennomstrømming i rør er det spesielt viktig å påse at forutsetningene for at måleutstyret gir riktige verdier er oppfylt.

Dersom det viser seg at godkjent arrangement for slipp og dokumentasjon av minstevannføring og omløpsventil ikke oppfyller krav som er satt i vassdragskonsesjonen, kan vi kreve ombygging, jf. vannressursloven § 59.

Allmennheten skal kunne kontrollere at pålagt minstevannføring er oppfylt. NVE veileder 3/2020 «Slipp, måling og dokumentasjon av minstevannføring» beskriver hvordan dette kan løses. Se mal for opplysningsskilt på våre nettsider www.nve.no.

Forhold som dere må avklare før arbeidet kan starte

Plan- og bygningsloven

Dere må avklare med kommunen om tiltaket må ha dispensasjon fra gjeldende arealplan. Dette fordi det må være i samsvar med kommuneplanen sin arealdel og gjeldende reguleringsplaner. Dette gjelder selv om tiltaket har fått konsesjon, og dermed er unntatt fra byggesaksbehandling etter plan- og bygningsloven, jf. forskrift om byggesak (FOR 2010-03-26-488 - byggesaksforskriften) § 4-3 første ledd.

Dere må og sørge for at tiltaket blir gjennomført i samsvar med plan- og bygningsloven og tilhørende forskrifter. Dette gjelder særlig reglene i plan- og bygningsloven om tekniske krav (§ 29-5), og krav til produkt til byggverk (§ 29-7) med tilhørende deler av byggeteknisk forskrift. Disse gjelder så langt de passer for tiltaket.

Damsikkerhetsforskriften

Vedtaket omfatter ikke plan for sikkerhet av vassdragsanlegg i konsekvensklasse 1 og høyere etter damsikkerhetsforskriften som også skal være godkjent før anleggsstart.

Naturforekomster, landskapsområder og kulturminner

Vi minner om post 5 om konsesjonærens ansvar ved anlegg/drift og post 8 om kulturminner som konsesjonæren må følge opp i forkant av og under anleggsperioden.

Privatrettslige rettigheter

Vi gjør oppmerksom på at konsesjonæren må sørge for å skaffe seg nødvendige privatrettslige rettigheter før anleggsarbeidene starter.

Nødvendige tillatelser etter annet lovverk

Før anleggsarbeidet starter må konsesjonæren innhente nødvendige tillatelser etter annet lovverk.

Vi viser til Statsforvalterens uttalelse om at konsesjonær må søke om midlertidig utslippstillatelse for tunelldriften, og fylkeskommunens uttalelse om at SEFRAK-registrerte bygninger er meldepliktig etter kulturminneloven.

Det skal sendes inn dokumentasjon til Årdal kommune når anlegget er ferdig bygd

Når anlegget er ferdig bygd, skal dere sende kartdata i egnet format med alle fysiske anlegg til Årdal kommune, slik at kartdata kan gjøres tilgjengelige på en enkel måte, jf. byggesaksforskriften § 4-3 fjerde ledd.

Klageadgang

Vedtaket kan påklages, se orientering om rett til å klage på siste side.

Med hilsen

Kristian Markegård
direktør

Mari Hegg Gundersen
seksjonssjef

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner

Mottakerliste:

FORTE VANNKRAFT AS

Kopimottakerliste:

ÅRDAL KOMMUNE

STATSFORVALTAREN I VESTLAND

FORTE AS - Bård Moberg

VESTLAND FYLKESKOMMUNE

FORTE VANNKRAFT AS - Sveinung Rud

Orientering om rett til å klage

Frist for å klage	<p>Fristen for å klage på vedtaket er 3 uker fra den dagen vedtaket kom frem til deg. Hvis vedtaket ikke har kommet frem til deg, starter fristen å løpe fra den dagen du fikk eller burde ha fått kjennskap til vedtaket.</p> <p>Det er tilstrekkelig at du postlegger klagen før fristen løper ut. Klagen kan ikke behandles dersom det har gått mer enn 1 år siden NVE fattet vedtaket</p>
Du kan få begrunnelsen for vedtaket	<p>Hvis du har fått et vedtak uten begrunnelse, kan du be NVE om å få en begrunnelse. Du må be om begrunnelsen før klagefristen løper ut.</p>
Hva skal med i klagen?	<p>Klagen bør være skriftlig. I klagen må du:</p> <ul style="list-style-type: none">• Skrive hvilket vedtak du klager på.• Skrive hvilket resultat du ønsker.• Opplyse om du klager innenfor fristen.• Undertegne klagen. Hvis du bruker en fullmektig, kan fullmektigen undertegne klagen. <p>I tillegg bør du begrunne klagen. Dette betyr at du bør forklare hvorfor du mener vedtaket er feil.</p>
Du kan få se dokumentene i saken	<p>Du har rett til å se dokumentene i saken, med mindre dokumentene er unntatt offentlighet. Du kan henvende deg til NVE for å få innsyn i saken.</p>
Vilkår for å gå til domstolene	<p>Hvis du mener vedtaket er ugyldig, kan du gå til søksmål. Du kan bare gå til søksmål dersom du har klaget på NVEs vedtak, og klagen er avgjort av OED som overordnet forvaltningsorgan.</p> <p>Du kan likevel gå til søksmål dersom det har gått 6 måneder siden du sendte klagen, og det ikke skyldes forsømmelse fra din side at klagen ikke er avgjort.</p>
Sakskostnader	<p>Dersom NVE eller OED endrer vedtaket til din fordel, kan du søke om å få dekket vesentlige og nødvendige kostnader. Du må søke om dette innen 3 uker etter at klagevedtaket kom frem til deg.</p>
Hvem kan klage på vedtaket?	<p>Hvis du er part i saken, kan du klage på vedtaket. Du kan også klage på vedtaket hvis du har rettslig klageinteresse i saken.</p>
Hvor skal du sende klagen?	<p>Du må adressere klagen til Olje- og energidepartementet (OED), men sende den til NVE. NVEs -epostadresse er nve@nve.no.</p> <p>NVE vurderer om vedtaket skal endres. Dersom NVE ikke endrer vedtaket, vil vi sende klagen til OED.</p>

Denne forklaringen er basert på forvaltningslovens regler i §§ 11, 18, 19, 24, 27 b, 28, 29, 31, 32 og 36.